

Rav Barclay – 40 Lashes - Sources

דברים כה תצא רצא
וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע: ב וְהָיָה אִם־בֵּן הַכֹּתֵת
הָרָשָׁע וְהַפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּדִי רִשְׁעָתוֹ
בְּמִסְפָּר: ג אַרְבָּעִים יִכְּנוּ לֹא יִסֹּף פֶּן־יִסֹּף
לְהַכְתּוֹ עַל־אֱלֹה מַכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אַחִיד
לְעֵינֶיךָ: ד לֹא־תַחֲסֶם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ: ה כִּי־

הרמב"ן:

וטעם הארבעים כפי מדרשו (תנחומא ישן במדבר כח), לפי שעבר על התורה שנתנה בארבעים יום וגרם מיתה לעצמו שנוצר לארבעים יום ילקה ארבעים ויצא ידי עונשין. ענין היבום וסודו והחליצה וטעמה, כבר הזכרתים (בראשית לח, ח):

גור אריה

שלשים ותשע יכנו'. ויש מפרשים⁸, דודאי דין הוא שילקה ארבעים, מפני שחטא וחייב עונש לשמים יהיה נלקה ארבעים, כנגד ארבעים יום של יצירת הולד (רש"י בראשית ו, ד)⁹, רק מפני שהוא יתברך אינו מעיר כל חמתו, לכך לא ילקה ארבעים שלימות. והיו קורין גם כן "והוא רחום" (מסליס עת, למ) עם המלקות (מכות כג:), שיש בו י"ג תיבות¹⁰ נגד המלקות, שהוא י"ג לפניו ושני פעמים י"ג לאחריו¹¹, ובו כתיב (סס) "ולא יעיר כל חמתו", ולכך לא היה נלקה ארבעים שלמות. ויש מפרשים (הרא"ש), כי המלקות הוא מן הדין כודאי מ', כנגד יצירת הולד⁹. ולא נלקה מ', לפי שדין המלקות להיות משולשים – שתיים לאחריו

האדם מלפניו, ופחיתותו מאחריו⁴, והפחיתות צריך להיות מתיסר יותר מן הפנים, שהוא החשוב, לכך מלקין אותו שתיים מלאחריו ואחד מלפניו. ועוד, כי הפנים מפני שהוא יותר חשוב – הוא יותר מעט באדם, שכן תמצא לעולם שהחשוב הוא מעט מן שאינו חשוב, שהוא הרוב⁵, לכך גם כן יהיה נלקה אותו שהוא מעט – המיעוט, והפחות – שהוא הרוב יהיה נלקה הרוב, ודבר זה ברור. ואין לומר דלפניו אחת ואחריו שלש⁶, דתפשת מועט תפשת, תפשת מרובה לא תפשת (ר"ה ד:)⁷:

[2] סוכם ומשלים את הארבעים. ואם תאמר, למה כתב "ארבעים", ולא כתב

גור אריה

ארבעים כנגד ארבעים יום של יצירת הולד, וביום האחרון — הוא יום ארבעים — מקבל הולד הנשמה, ובכל ל"ט הוא בריאת הגוף.¹⁷ ובגוף הוא החטא¹⁸, שבו היצר הרע¹⁹, והנשמה חטאה עמו, שכל המחובר לטמא הרי הוא כמוהו בעודה עם הגוף²⁰. ולפיכך אמרה תורה "ארבעים יכנו", שאף הנשמה שעם הגוף חייב המלקות, שכל אשר הנשמה

ואחד מלפניו (רש"י סנהדרין סוף י.), ומכת ארבעים אי אפשר לחלקה, לכך לא ילקה רק ל"ט. ומכל מקום החיוב הוא מ'. ולפיכך רבי יהודה סבירא ליה בפרק אלו הן הלוקין (מכות סוף כג.) דמכין אותו מ' מכות, היה מיוחד מקום מיוחד למכת הארבעים בין כתיפיו (סס), ולרבנן לא סבירא להו הכי. אמנם נראה, כי בודאי היה ראוי ללקות

גור אריה:

גור

עם הגוף — שהוא החוטא — הרי היא כמוהו, כדלעיל. אכן כשמכין אותו ל"ט מכות, ובזה שב יצירת הגוף נקי מן החטא, שכן אמרו חכמים (מכות כג.) כל חייבי מלקות נפטרו מידי עונשן על ידי מלקות¹⁶, והרי בל"ט מכות הוסר החטא מן הגוף, וממילא נמצא הנשמה טהורה. שאין בה פחיתות בעצמה, רק כאשר היא מצורפת לגוף החוטא, וכאשר הגוף נקי מן החטא, אין כאן פחיתות וחטא בנשמה, ואין צריך להלקותו¹⁷ עוד¹⁸:
וזהו הדין לכל בהמה וחיה ועוף.
נדאיתא בפרק הפרה (נ"ק נד:) 'אחד שור

ארבעים יכנו לא יוסיף פן יוסיף להכותו על אלה
מכה רבה ונקלה אחיך לעיניך. י"ל דרמז"ן
כתב צ' טעמים על מלקות מ' אי נגד מ' יום של מ"ת
והוא עזר על התורה או על שפגם בעלמו שגולר
לארבעים יום, והנפקותא הוא אי הוא נגד התורה
הי' לריך מ' מלקות ממש שהרי גם שם הי' מ' יום
שלמים ולילותיהן כידוע, דמשום כן צושש משה, אמנם
אי הוא נגד ילירת הולד הוא רק ל"ט יום דיום
הראשון אינו שלם, ולא צעי רק ל"ט מלקות, וכן הוא
צאמת, והא דלא מלקינן לי' צאמת מ' נגד התורה
היינו משום דקים לי' צדרצה מניה דמה שפגם צנפשו
הוא חטא יותר גדול דנפש ישראל חשוב יותר אי היה
זוכה להיות לדיק, והוא שעשה צהיפק והרשיע על כן
לוקין לו ל"ט נגד נפשו. וזהו שאמר קרא ומזהיר שלא
יוסיף להכות יותר ממספר הסמוך לארבעים שהוא
ל"ט שאם יכנו יותר נאמר שהוא נגד התורה שהיא
השובה יותר מנפש ישראל, ונקלה אחיך לעיניך, שצאמת
אחיך חשוב יותר. וזזה יוצנו דצרי רצא [מכות כ"ג:]
כמה טפשי שאר אינשי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי
מקמי גצרא רבה, דאלו צספר תורה כתיב ארבעים
ואתו רצון וצלרו חדא, ולפי הנ"ל יתישב וק"ל.
[תקס"א]